

El parricidi de cal Siscar

Ramon de Siscar, el penúltim descendent directe d'aquesta nissaga agramuntina, va assassinar de cinc trets i a sang freda la seva mare, Xaviera de Castellarnau, parenta del poeta i dramaturg Joan de Sagarra.

LA VANGUARDIA

Un crimen

Ampliando las noticias publicadas en nuestra edición da la tarde de ayer acerca del crimen de la calle de la Puertaferriosa, podemos hoy participar á nuestros lectores que no obstante la, negativa del hijo de la víctima, todos los informes y referencias le acusan de ser él quien mató á doña Javiera de Castellarnau, (Ayer dijimos por error doña Dolores).

Además, su vida licenciosa y depravada, no predispone á suponerle inocente en el triste suceso. Trátase da un sujetó jugador, asiduo tertuliano de determinados centros de recreo y gran derrochador. Cuéntase de él que de poco tiempo á esta parte ha gastado 30.000 pesetas en cenas de última hora y diversiones nada honestas.

Su difunta madre atendía á todos sus gastos con el natural dolor que había de producirle la conducta de su hijo, y es de suponer que la causa del crimen obedeciera á una nueva petición de dinero.

En efecto, según la versión que con más visos de verosimilitud circula, Ramón Siscar pretendió que su señora madre le hiciera entrega a de 500 pesetas que dijo necesitaba con mucha urgencia.

Doña Javiera debió negarse á acceder á ello ó pedir tiempo para resolver y entonces el hijo disparó sobre ella tres tiros de revólver.

Lejos de arrepentirse por lo hecho, volvió nuevamente el arma parricida sobre el cadáver de su madre, disparando sobre su cabeza otros dos tiros.

Al pretender la sirvienta Carmen Pons interponerse, creyendo que su señora no había muerto, Ramón Siscar la amenazó con el revólver, no llegando á herirle por estar todas las cápsulas disparadas.

La portera de la casa dice que á los gritos dados por la hermana del parricida, despertóse,

manifestando á su esposo que algo grave debía ocurrir cuando desde los balcones del palacio demandaban auxilio.

El portero, á medio vestir, arrojóse de la cama y se dirigió á casa de sus dueños.

Al llegar á la calle dijéronle que habían asesinado á la señora de Siscar, y sin que nadie le hiciera indicación alguna acerca del nombre del criminal, exclamó:

– El señorito Ramón habrá sido. No puede ser nadie más que él.

Don José Siscar, hermano del asesino, se hallaba en el teatro del Liceo cuando ocurrió el crimen, y al regresar á su casa y encontrarse con el inesperado cuadro de horror, se desarrolló la escena consiguiente.

Doña María Siscar, hija de la víctima, sufrió un violento síncope al enterarse de lo ocurrido. Un tanto repuesta del accidente, encontróse cara á cara con su hermano Ramón, en el momento en que éste se disponía á ponerse el abrigo para ser trasladado al cuartelillo de la plaza de Santa Ana.

Presa de la mayor excitación abalanzóse sobre él, golpeándole tan fuertemente que de seguro hubiera dejado impresas las huellas de su indignación, de no haberla separado las personas que la rodeaban.

El supuesto autor del crimen niega toda participación en él y lo explica diciendo que lo cometió un ladrón que entró en la casa por el jardín y al cual no persiguió por creer justa la muerte da su madre.

El arma con que se ha cometido el asesinato, es un revólver de pequeñas dimensiones, casi nuevo.

Al hacerse cargo de dicha arma el juez de guardia, hallábase aquélla con las cinco cápsulas descargadas.

Para reconocer el revólver y averiguar si ha sido despachado en sus establecimientos, se hallan citados para mañana los conocidos armeros señores Beristain y Portusach, de cuyas declaraciones se espera algún dato importante.

Después de haber actuado durante toda la noche el juez de guardia don Francisco de Paula Ayala y el escribano habilitado don Ignacio Fort, instruyendo las primeras diligencias y tomando las declaraciones citadas, expidieron también el mandamiento para trasladar á la cárcel al parricida, cuya orden fué cumplimentada antes de pasar las diligencias al Juzgado del distrito del Parque á quien corresponde instruir el correspondiente sumario.

Las diligencias fueron repartidas ayer por la mañana al actuario de dicho Juzgado del Parque don Florentino Fontcuberta, que se hallaba de turno.

Cumplimentada la orden del señor juez de guardia, el parricida Ramón Siscar fué trasladado á la cárcel.

El juez instructor del sumario, don Segundo Fernández Argüelles dispuso que le fuera practicada la autopsia al cadáver ayer por la tarde.

Para tal operación fueron delegados los médicos forenses don Mariano Durán y don Guillermo de Yebra.

La familia de la víctima pidió al juez instructor que dicha operación se practicase en la misma casa y no en el depósito del cementerio.

El juez accedió a la pretensión, y en su

consecuencia se personaron en la casa del crimen, el juez señor Argüelles, el escribano señor Fontcuberta y los forenses señores de Yebra y Durán.

A las cuatro y media de la tarde, en una de las habitaciones de la casa, se procedió a hacer la autopsia de la infortunada doña Javiera de Castellarnau.

Llevóse á cabo dicha operación por un hermano de la interfecta, que es director de las Casas de Socorro de esta capital, y un médico forense.

Hasta la fecha han declarado ante el juez de guardia don Luis de Castellarnau, hermano de la víctima, los criados de la casa Carmen Pons y Antonio Soler, el sereno Juan Negre y el vigilante José Carbonell, y de todas estas declaraciones se desprende una firme acusaciónn contra Ramón Siscar.

La criada Carmen Pons declaró haber presenciado el crimen, como asimismo que el agresor intentó disparar también sobre ella.

La casa del crimen estuvo todo el día concurridísima, pues á ella acudió gran parte de la alta sociedad barcelonesa.

Las listas colocadas en el portal se cubrieron bien pronto de firmas conocidas.

Las hijas de doña Javiera de Castellarnau han estado acompañadas por varios parientes y amigos íntimos.

El cadáver ha sido colocado en uno de los salones –convertido para ello en capilla ardiente– sobre un túmulo modesto, rodeado de blandones y cubierto con un paño negro.

Després d'aquesta tragèdia, el germà gran fou substituït pel germà petit i Josep Maria de Siscar es converteix en l'hereu de la família i fixa la seva residència a Agramunt.

En l'edició del 12 de desembre de 1901 el diari *La Vanguardia* publicava una extensa crònica, que reproduïm textualment, d'un parricidi protagonitzada per una família agramuntina. Ni més ni menys que la de Cal Siscar. Era la segona crònica d'aquest fet en la qual es dona tota mena de detalls i s'esmena algun error de la crònica publicada la vigília, en l'edició de la tarda. Antigament era habitual que els diaris publiquessin dues edicions, de matí i tarda. També hi havia premsa únicament vespertina, com el reputat *Tele-Exprés* en la dècada dels setanta del segle XX, una pràctica que va durar fins fa una vintena d'anys quan va tancar l'únic diari de tarda que quedava, el *Diario de Barcelona*. Fixi's el lector en la detallada crònica que dels succés en fa el periodista que, pel que es veu, tenia informació de primera mà. De la influència que devia tenir la família destacar el fet que l'autòpsia del cadàver es va fer a la pròpia casa familiar i no en el Dipòsit, com és normal.

Carrer de Sant Joan, l'any 1916. En primer terme, a la dreta, els coberts de Cal Siscar.

ARXIU FOTOGRAFIC SALVANY

A la pàgina anterior, lligalls de la documentació de Cal Siscar adquirida per l'Ajuntament.

A mitjans del segle XVII (1658) Ramon de Siscar i Gravalosa es casa amb una pubilla agramuntina, Maximiliana Solanes i Benet, filla d'un ric mercader originari de la Canosa. De resultes d'aquest matrimoni li va pervindre, al cap d'uns anys (1673) i de forma indirecta, un gran patrimoni tant al terme d'Agramunt com al d'Oliola, essent la finca més emblemàtica la coneguda com el Bosc del Siscar.

Aquesta noble família agramuntina era originària del poble de Siscar, actual municipi de Calladrons, a la Baixa Ribagorça, del qual n'eren els senyors jurisdiccionals, segons explica Lluís Pons en una sèrie que va publicar sobre aquesta nissaga. Cap a finals del segle XIV, Ramon de Siscar es casa amb la pubilla del carlà d'Os de Balaguer, se'n va a viure a aquest poble i entra en possessió del nou títol nobiliari. A mitjans del segle XVII (1658) Ramon de Siscar i Gravalosa es casa amb una pubilla agramuntina, Maximiliana Solanes i Benet, filla d'un ric mercader originari de la Canosa. De resultes d'aquest matrimoni li va pervindre, al cap d'uns anys (1673) i de forma indirecta, un gran patrimoni tant al terme d'Agramunt com al d'Oliola, essent la finca més emblemàtica la coneguda com el Bosc del Siscar. En aquesta època s'instal·len a Agramunt i fixen la seva residència al carrer Sant Joan. Durant el segle XVII i sobretot el XVIII es converteixen en una de les famílies més influents de la vila. A començament del segle XIX Ramon de Siscar i de Rocabrúna es casa amb una pubilla

La família Siscar d'Agramunt

barcelonina i fixen la residència habitual a la ciutat comtal. Mai, però, no deixen la seva casa d'Agramunt on passen llargues temporades vigilant i administrant el seu important patrimoni. Una particularitat d'aquesta família és que durant més de cinc segles els hereus de la casa Siscar s'anomenaven Ramon, amb una sola excepció al segle XVIII.

Per enllaçar amb la notícia que comentem ens fixem en Ramon de Siscar i de Montoliu (1830-1889), casat en segones núpcies amb Xaviera de Castellarnau. D'aquest matrimoni van tenir tres fills: el Ramon, el Josep Maria i la Maria. Ramon de Siscar i de Montoliu fou un home de vasta cultura, membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, on en la sessió del 14 de gener de 1884 va llegir la memòria sobre *La Carta de Poblament i altres privilegis de la vila d'Agramunt*. Aquest treball el va fer a partir del document original que es conservava a l'Arxiu Municipal d'Agramunt.

El seu hereu, Ramon de Siscar i Castellarnau, dotze anys després de la mort del seu pare, és el trist protagonista de la notícia que avui reproduïm, en la qual s'explica que acaba matant a trets la seva mare, Xaviera de Castellarnau, a la casa del carrer Portaferrissa de Barcelona. De resultes d'aquest crim, va acabar la seva vida a la presó.

Després d'aquesta tragèdia, el germà gran fou substituït pel germà petit i Josep Maria de Siscar es converteix en l'hereu de la família i fixa la seva residència a Agramunt.

Era un home de gran cultura i va intervenir activament en la vida social i política agramuntina de les primeres dècades del segle XX. Fou el fundador i el primer president del Sindicat Agrícola d'Agramunt i sa Comarca (1917); contribuï de manera decisiva a la vinguda a Agramunt dels Germans de les Escoles Cristianes, coneguts com els "Hermanos" de la Salle (1907); va ser alcalde el 1920-1921. L'obra social de més envergadura que va protagonitzar va ser l'establiment dels terratges a petits pagesos perquè desermessin i posessin en cultiu parcel·les al Bosc del Siscar. Era pública la seva condició d'homosexual, però sempre va ser respectat; fins i tot en la revolució de 1936, tot i la seva condició de noble i gran terratinent, no va patir cap mal.

Va morir de mort natural a Agramunt, vidu i sense fills, als 65 anys, en plena Guerra Civil, el 25 de març de 1938. És per tant l'últim hereu de la família Siscar. Els parents més propers que heretaren els seus béns ho van anar venent tot, i avui a Agramunt i rodalies no queda res de l'extens patrimoni de la família. Fis i tot la casa de cal Siscar va desaparèixer en els bombardejos de 1938 i avui el seu solar l'ocupen els habitatges assenyalats amb els números 3 i 5 del carrer de Sant Joan. ■

Per a més informació sobre aquesta família, buscar al DVD de la col·lecció digitalitzada posant al cercador la paraula *Siscar*